

200 rävaras överman

Ett hagelskott bryter vinternattens tystnad.
Månen lyser upp Överstbyträskets is och
byborna vänder sig i sängen och somnar om.
Eddy Engström har skjutit ännu en räv.
– De som hör vet nog vad det handlar om,
säger rävjägaren Eddy Engström.

Text och foto: JOAKIM NORDLUND

LÄTTA MOLN SVEPER IN och för en
stund dämpas månens ljus. Vakjakt på
räv är ingen social happening utan då är
jägaren ensam i den tysta, kalla natten.

VINTERMORGON hemma på Eddy Engströms gård i Överstbyn i Norrbotten.

Man måste nog vara lite vrickad för att hålla på med det här

Att vaka på räv är ingen social happe- ning. Om man räknar bort det sällskap som Lisa Syrén, Kjell- Peder Johansson eller Markus Birro ger när de sänder radioprogrammet Karlavagnen sena vardagskvällar, så handlar åteljakt på räv om en lång och tålmodsprövande väntan där man i timme efter timme får vaka i väntan på bytet.

Få känner den jakten bättre än Eddy Engström. Han har varit hängiven rävjägare i 37 år och det han inte kan om denna jaktform, det är förmodligen inte värt att kunna. Det som började som en 11-åring nyfikenhet har utvecklats till en passion och även om han jagar såväl älg som sjöfågel är det här den jaktform som ligger honom allra varmest om hjärtat.

– Det är otroligt spännande och det kräver också väldigt mycket av en som jägare, inte minst tålmod. Och räven är extremt försiktig. Det är verkligen en värdig motståndare. Det här är en oerhört fascinerande jakt.

Rolig men tidskrävande, säger han. Efter en stunds funderande fortsätter han:

– Man måste nog vara lite vrickad för att hålla på med det här. Man måste vara genomtresserad för det kräver oerhört mycket tid. Men det här har blivit min jakt. Jag är en utpräglad enmansjägare.

Som person är han lugn, lyhörd och noggrann och jag inser snabbt vilka otroliga kunskaper som han samlat på sig under sina år som rävjägare. Kunskaper som han fick nyttja natten mellan den 11e och 12e mars.

FEMTIO MINUTER IN PÅ DET NYA dygnet skymtades en svag skugga ute på Överstbyträskets is. Synen var bekant och en kort stund senare blev silhuetten av kvällens första räv synlig. Med långsamma steg gick den mot huvudåteln som ligger 25 meter nordost om kojan och där uppehöll den sig i snåren, ssyselsatt med att plocka små köttbitar som Eddy strött ut men som skatorna

sedan spridit ut ytterligare.

En kort stund senare försvann den åter ut i den mörka tysta vinternatten där kvicksilvret nu krypiter under 20-strecket.

– Väntan är så spännande och allt är så tyst. Jag vet inte riktigt varför den gick men sådär är det. Den kan ha blivit rädd för något, tror Eddy.

MEN VAKJAKT PÅ RÄV HANDLAR OM väntan – och tystnad. Vis av erfarenhet vet Eddy att det kan räcka med att andas lite för hastigt för att skrämma Mickel på flykten så det gäller att röra sig försiktigt om man över huvud taget ska få närbild med det vaksamma och skygga djuret.

Och all väntan skulle till sist betala sig, för när klockan var tjugominuter i två återvändande räven. Också denna gång fortsatte den att gäcka Eddy med att söka sig in i snåren där det var helt omöjligt att få ett rent och bra skott. Efter att ha grävt och nosat runt lite gick den sedan ut på isen, mot den

TILL EN BÖRJAN satte Eddy Engström upp små knappar på kolven, en knapp för varje räv. Han slutade och tur var väl det för i dag hade förmodligen hela stocken varit fullpepprad med "rävknappar".

EDDY ENGSTRÖM tillbringar en hel del tid i sin egenhändertillverkade rävköja.

MÅNLJUSET LYSER UPP den isbeklädda isen och från sin upphöjda koja kan Eddy Engström följa rävarna som söker sig för att leta mat vid någon av hans åtlar.

RÄVEN FÄLLEDES med ett välriktat hagelskott och på morgonen var det dags att ta hand om djuret.

plats där merparten av köthacket låg utstrött.

SAKTA, SAKTA ÖPPNADE EDDY fönstret och med mjuka och långsamma rörelser la han upp sin vackra drilling på den lilla fönsterkarmen. Cirka en halv minut senare vred räven upp sidan och då gjorde ett hagelskott slut på nattens andlösa tystnad.

Det blev en perfekt träff och den föll bara ihop. Eddy höll ögonen på djuret i ytterligare en minut för att försäkra sig om att den verkligen var död.

Belåten drog han sig sedan tillbaka och plockade fram termoserna. Räven fick ligga kvar i snön ute på isen av den enkla anledningen att det öppnar för möjligheten att få skjuta fler djur.

– En räv bryr sig inte om att en annan död räv ligger där, det är lite konstigt, men så är det. Men går du som människa dit så är det kört. Har du varit där, så kan du lika gärna avbryta jakten och gå in, säger han.

När morgonen kommit och vi har

hämtat in räven tar Eddy av sig snöskidorna när vi kommit fram till kojan. Den råkalla natten är nu ett minne blott och solen lyser upp Överstbyträsket och vi står och andas in den klara och friska vinterluften.

Eddy visar upp den Merkel drilling som han köpte för 3 681 kronor 1973. Räven som ligger bakom honom är den 267e som är skjuten med favoritbössan och han berättar hur han blev ägare till det vapen som är så många jägares dröm.

– Jag utbildade mig och vi som gick kursen tillsammans vann 54 000 kronor på stryktipset. Det blev 3 200 på oss var och då beslutade jag att jag skulle köpa den här. Och hade jag inte gjort det, då hade jag nog aldrig köpt den för den gick upp så kraftigt i pris just efter och sen steg den varje år efter det, säger han.

Den har betalat sig?

– Ja. Men det var ju mycket fundering innan man köpte den, för jag hade ju familj och två små flickor. Men min fru sa "köp den nu när du har chansen" och det var ju tur, för annars hade jag aldrig fått råd att köpa den och det är ett vapen som jag har brukat något oerhört.

Han berättar att det har varit ett sämre år för rävjakt på åtel och att han därför är nöjd med de elva rävar som han lyckats skjuta från november och fram till april.

VINTERN 2008 SKÖT HAN 25 STYCKEN och året före det blev det 36 stycken och det är rekord för honom. Trots att han är en rävjägare av rang konstaterar vi tillsammans att det hade varit tufft att försörja sig som pälsjägare.

– Ett år när man får bra betalt kan jag få hundra kronor för ett skinn men ofta är det mindre. Att flå, skrapa och tana ett skinn tar cirka tre timmar om

I KÄLLAREN HÄNGER rävskinnen och av alla de rävar som han skjutit har den största vägt 8,4 kilo.

EDDYS **10** bästa tips FÖR EN LYCKAD RÄVJAKT

►► man ska vara noggrann. Det är ganska mycket jobb med den och det är bara tiden efter att räven är skjuten. Ska man räkna alla timmer med åtelarbete och vaktid, så bli det en väldigt skral timpenning, säger han och ler.

MEN GIVETVIS HANDLAR DET INTE om pengar utan här handlar det om ren och skär passion till en jaktform som fortfarande fascinerar honom lika mycket, trots att han snart fällt 300 rödrävar.

Och att Eddy Engström lyssnar på Karlavagnen under kalla vinterkvällar i väntan på att Mickel ska börja röra på sig, det passar in i bilden. För kalla och stjärnklara vinternätter när norrskenet dansar på himlen, ja då sitter han i sitt näste och njuter av det stillsamma, men ack så mäktiga skådespelet.

– Det finns så mycket i naturen som är vackert och jag tillbringar så mycket tid jag kan ute i det fria. Men att sitta uppe en kall vinternatt när månen lyser upp den vita snön och när man ser vinterlandet med alla dess skuggor, det är så vackert och så fint att jag inte kan klä det med ord, säger han och tystnar.

Men orden kommer ändå:

– Det är så tyst och så stilla och så fint. Det kan vara så underbart fint. Läger man sedan till den spänning som det är att jaga räv, då har man nog sammanfattat varför jag hållit på med det här så länge som jag gjort. ♦

1. MJUKA KLÄDER

– Kanske extra viktigt här. På natten kan man höra en knappål falla, så det gäller att inte röja sig. Jag brukar använda kläder av vadmal och fleece. Sedan har jag också klätt väggarna i kojans med filt för att dämpa ljudet.

2. LÅT RÄVEN LIGGA

– Ser du att skottet är perfekt, så låt räven ligga kvar. Då har du chansen att skjuta fler under samma pass. Men går du ut och hämtar in den är det lika bra att lämna kojans för då lär du inte se någon fler räv vid åteln den natten.

3. ÅTELPLATSEN

– Du måste hela tiden vara uppmärksam när rävarna är aktiva. Vintertid kontrollerar jag åtlarna i stort sett varje dag. Jag är också noggrann med att sopa igen rävspåren runt åteln så jag ser vilka som är färska. Jag jagar bara när jag ser att det är aktivitet där. Jagar du på måfå kan du få sitta många, många nätter utan att få se något.

4. ANVÄND SKIDOR

– Du släpper mer vittring ifrån dig om du går, använd därför skidor när du åker fram och hämtar bytet.

5. SMÅHACK

– Jag har givetvis en huvudåtel men jag använder mig också av småhack som jag kastar ut med en skopa. Man lär räven att "här finns mat" och den brukar bli upptagen av att leta rätt på småbitarna och då får man fina lägen att skjuta.

6. KOJANS PLACERING

– En koja är ett måste. Placera kojans i en så kallad "rävväxel", alltså en plats där räven trivs att gå. Det är en fördel om kojans är högt upp (mindre vittring). Har du möjlighet att dra dit en elkabel (oljeelement) är det bra, för det blir alltför dålig luft om man ska använda rödsprit eller gasol till uppvärmning.

7. VAPEN

– Jag föredrar ett vapen med möjlighet att skjuta både kula och hagel. En drilling med två hagelpipor är det optimala för du kan ju behöva ett andra skott. 95 procent av rävarna har jag skjutit med hagel. Jag använder även kikarsikte när jag skjuter med hagel.

8. RIKTMEDEL

– Det är viktigt att ha en riktigt bra kikare. Kikaren ska ha ett bra skymningsvärde eftersom man skjuter när det är mycket dåligt ljus. Riktmedlet ska också vara kombinerat med grovt och fint i samma. Det grova ska användas med hagel i dåligt ljus och det fina vid kulskytte i bra ljus.

9. BARA TA SÄKRA SKOTT

– Jag har tre hållpunkter som jag aldrig tummar på. Skjut aldrig på mer än 35 meter, för en räv är hårdskjuten. Räven måste också visa hela sidan och den måste även stå stilla. Du skjuter i dåligt ljus, så det är nog svårt ändå.

10. HUVUDÅTELN

– Har du en huvudåtel och har tänkt dig att jaga räv på den så bör du åtla i god tid. Har du till exempel tagit hand om en trafikskadad älg och planerar att gräva ned det nya åtelmaterialet, då kan det dröja veckor till dess räven är där nästa gång.

EDDY ENGSTRÖMS FACIT 1999-2009

Räv: 178 (91 tikar)	Mink: 56
Mård: 23	Grävling: 1